

PROTOKÓŁ KONTROLI KOMPLEKSOWEJ

przeprowadzonej w dniu 12 września 2014 r.
w **Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kolsku**
ul. Piastowska 12; 67-415 Kolsko

Działając na podstawie art.22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2013r., poz.182 ze zm.), przepisów rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz.U. Nr 61, poz.543 ze zm.);

Zespół kontrolny w składzie:

- **Krzysztof Frisoli** Starszy Inspektor w Wydziale Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp., posiadający upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 298-1/2014 z dnia 10 września 2014 r. - *przewodniczący zespołu kontrolnego;*

- **Teresa Ozimek** Starszy Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 298-2/2014 z dnia 10 września 2014 r. - *członek zespołu kontrolnego;*

- **Agnieszka Kraska** Starszy Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 298-3/2014 z dnia 10 września 2014 r. - *członek zespołu kontrolnego;*

[Dowód: akta kontroli str. 1-6]

przeprowadził w dniu 12 września 2014 r. w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kolsku kontrolę kompleksową w zakresie wszystkich sfer działania jednostki z zakresu pomocy społecznej – zgodnie z Programem kontroli zatwierdzonym przez Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego.

[Dowód: akta kontroli str. 13-54]

Przed przystąpieniem do kontroli Zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

[Dowód: akta kontroli str. 55-60]

Celem kontroli było podniesienie jakości świadczonych usług na rzecz klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kolsku.

Kontrola przeprowadzona była metodą losową i obejmowała dokumentację świadczeniobiorców oraz akta osobowe kierownika ośrodka i pracowników socjalnych w zakresie wymaganych kwalifikacji.

Okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2013 do dnia kontroli.

Zagadnienia wymagające oceny:

1. Kwalifikacje kadry oraz zgodność zatrudnienia pracowników socjalnych z wymogami określonymi w ustawie o pomocy społecznej.
2. Rodzaj działań podejmowanych na rzecz klientów pomocy społecznej w ramach pracy socjalnej.
3. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.
4. Ocena realizacji przez gminę zapisów Porozumienia z dnia 13 czerwca 2000r. w sprawie zasad współpracy w zakresie organizacji pomocy na rzecz osób zwalnianych z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz rodzin osób pozbawionych wolności.
5. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
6. Pomoc osobom starszym, przewlekle chorym.
7. Pomoc udzielana osobom i rodzinom z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

O rozpoczęciu kontroli powiadomiono podmiot kontrolowany pismem Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. z dnia 02 września 2014r. znak: PS-I.431.4.12.2014.KFri.

[Dowód: akta kontroli str. 7-12]

W trakcie kontroli wyjaśnień udzielała Pani Janina Nawrocka - Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kolsku.

USTALENIA

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolsku (w dalszej części protokołu zwany „Ośrodkiem”) działa na podstawie: Uchwały Nr IX/49/90 Gminnej Rady Narodowej w Kolsku z dnia 23 lutego 1990 r. w sprawie utworzenia Ośrodka Pomocy Społecznej w Kolsku.

Kierownik GOPS w Kolsku posiada upoważnienie Wójta Gminy do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji administracyjnych z zakresu pomocy społecznej. Na czas nieobecności Kierownika do prowadzenia postępowań w sprawach pomocy społecznej oraz wydawania decyzji upoważniony jest Zastępca Kierownika jednostki.

Ośrodek czynny jest: od poniedziałku do piątku w godzinach 7.30 – 15.30. Teren gminy podzielony jest na 2 rejony opiekuńcze. Wszyscy pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy

Społecznej wyjeżdżają w teren prywatnymi samochodami (przyznany ryczałt na samochód). Wszyscy pracownicy socjalni pełnią dyżury w godzinach 7.30 – 9.30 oraz w godzinach 14.00 – 15.30. Interesanci mają możliwość załatwienia swoich spraw codziennie.

Ośrodek prowadzi ewidencje wyjść w środowisko. W miesiącu poprzedzającym kontrolę, tj. w sierpniu 2014 r. odnotowano łącznie 32 wyjścia w teren. Ośrodek prowadzi również ewidencję wniosków.

Ośrodek zajmuje 2 pomieszczenia. Ilość zajmowanych pomieszczeń jest wystarczająca dla pracowników. W budynku znajduje się również odrębne wolne pomieszczenie „sala posiedzeń”, gdzie jest możliwość przeprowadzenia swobodnej rozmowy z klientem. Budynek nie posiada barier architektonicznych (2 podjazdy dla osób niepełnosprawnych).

Decyzje administracyjne doręczane są pocztą: listem poleconym, za potwierdzeniem odbioru, a także odbierane są osobiście. Decyzje, którym nadawany jest rygor natychmiastowej wykonalności realizowane są bez zbędnej zwłoki.

Świadczenia wypłacane są gotówką w kasie Urzędu Gminy, oraz w formie przelewu na konto bankowe świadczeniobiorcy.

Radca prawny udziela porad w każdy poniedziałek dla pracowników Gminy, jednostek organizacyjnych oraz interesantów w każdą drugą i czwartą środę miesiąca.

[Dowód: akta kontroli str. 61-104]

Ad. 1. Kwalifikacje kadry oraz zgodność zatrudnienia pracowników socjalnych z wymogami określonymi w ustawie o pomocy społecznej

Stan zatrudnienia pracowników socjalnych w ośrodku pomocy społecznej określa art. 110 ust.11 ustawy o pomocy społecznej, który stanowi, iż „ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców, nie mniej jednak niż trzech pracowników”.

W toku kontroli ustalono, że w Ośrodku Pomocy Społecznej w Kolsku na dzień kontroli zatrudnionych było 5 pracowników. Zadania pomocy społecznej realizuje 4 pracowników w tym: Kierownik oraz 3 pracowników socjalnych, w tym jeden pracownik socjalny przebywał na urlopie rodzicielskim do dnia 04.11.2014r. (dane ze sprawozdania MPiPS 03-półroczne za okres I-VI 2014r.). Pracownicy socjalni zatrudnieni są w pełnym wymiarze czasu pracy. Gmina Kolsko liczy 3.306 mieszkańców (dane z ewidencji ruchu ludności w gminie Kolsko, stan na dzień 31 grudnia 2013 r.). Aktualnie na 1 pracownika socjalnego przypada 1.102 mieszkańców. Ośrodek *spełnia* wskaźnik zatrudnienia określony w cytowanym wyżej art. 110 ust.11 ustawy o pomocy społecznej.

Nie stwierdzono uchybień w sposobie realizacji zadania.

Zgodność kwalifikacji pracowników z wymogami określonymi w ustawie o pomocy społecznej.

Poddając ocenie kwalifikacje Kierownika Ośrodka pod względem zgodności z art. 122 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym „osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej” stwierdzono, że Kierownik Ośrodka posiada kwalifikacje wymagane na zajmowanym stanowisku zgodnie z wyżej cytowanym zapisem ustawy o pomocy społecznej. Jednocześnie spełnia wymagania kwalifikacyjne określone w art. 6 ust. 4 pkt 1, art. 53 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (t.j. Dz.U. z 2014r., poz. 1202). W Ośrodku, pracuje od 1990 r., na stanowisku kierownika od 1995 r., specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej ukończyła w 2008 r.

Badając kwalifikacje pracowników socjalnych pod względem zgodności z przepisami ustawy o pomocy społecznej, ustalono, że pracownicy socjalni posiadają kwalifikacje wymagane na zajmowanym stanowisku. Dwóch pracowników posiada ukończone Policealne Studium Pracowników Służb Społecznych, uzyskało tytuł zawodowy pracownik socjalny. Ponadto jeden z nich posiada tytuł licencjata, ukończył w 2011 r. Wydział Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu na kierunku pedagogika o specjalności pomoc społeczna. Trzeci pracownik socjalny ukończył studia pierwszego stopnia (licencjackie) o kierunku pedagogika w specjalności pomoc społeczna i socjoterapia w lipcu 2012 r. na Uniwersytecie Zielonogórskim, Wydział Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu. Z analizy przedmiotowej dokumentacji (suplement do dyplomu ukończenia studiów licencjackich) wynika, że w toku studiów pracownik zrealizował wymagane przepisem minimum programowe, tj. 330 godzin przedmiotów i 240 godzin praktyk zawodowych, wskazane w *rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 stycznia 2008 r. w sprawie specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego realizowanej w szkołach wyższych (Dz.U. Nr 27, poz. 158 – data wejścia w życie – 1 października 2008 r.)*. Zrealizowanie minimum programowego na ww. studiach jest równoznaczne z uzyskaniem dodatkowych uprawnień do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, na podstawie przepisu *art. 116 ust. 1 pkt 3 i ust. 1a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2013r., poz.182 z późn.zm)*.

Pracownicy socjalni świadczą pracę w środowisku, w związku z czym pobierają dodatek za tę pracę stosownie do zapisu art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym, pracownikowi socjalnemu „do którego podstawowych obowiązków należy świadczenie pracy socjalnej w środowisku, w tym przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych poza siedzibą jednostki, przysługuje wypłacany co miesiąc dodatek do wynagrodzenia w wysokości 250 zł. W przypadku zatrudnienia w mniejszym wymiarze czasu pracy dodatek przysługuje w wysokości proporcjonalnej do czasu pracy”.

Kierownik oraz 2 pracowników socjalnych realizujących pracę w rejonach opiekuńczych w 2013 r. stosownie do zapisów art. 119 ust. 2 pkt 6 ustawy o pomocy społecznej podnosili swoje kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach. Średnio jeden pracownik uczestniczył w 3 szkoleniach. Tematyka szkoleń to m.in.: zmiany w dotychczasowym

funkcjonowaniu systemu pomocy społecznej, pomoc społeczna - nowelizacje, lokalny system wsparcia rodziny z problemem przemocy, podsumowanie i realizacja projektów systemowych OPS a okres programowania, spotkania szkoleniowo-doradcze dot. ścieżki integracji, program karta dużej rodziny. Jeden pracownik socjalny, zatrudniony od 2009 r. przebywał kolejno na: zwolnieniu lekarskim w okresie od 18.01.2013r. do 23.07.2013 r., urlopie macierzyńskim w okresie od 24.07.2013r. do 06.05.2014r. oraz urlopie rodzicielskim do dnia 04.11.2014r., w związku z powyższym w badanym okresie nie uczestniczył w żadnym szkoleniu.

[Dowód: akta kontroli str. 105-132]

Nie stwierdzono uchybień w sposobie realizacji zadania.

Ad. 2. Działania podejmowane na rzecz klientów pomocy społecznej w ramach pracy socjalnej.

Zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym i prowadzona jest w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej. Zgodnie z art.108 cytowanej ustawy pracownik socjalny Ośrodka może zawrzeć kontrakt socjalny z klientem, w celu wzmocnienia jego aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, a także w celu określenia współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny.

Z danych statystycznych za 2013 rok (MPiPS-03) wynika, że w gminie Kolsko pomocą społeczną w różnych formach (zasiłki, usługi, praca socjalna) objęto 542 osoby z 182 rodzin, pracę socjalną prowadzono z 510 osobami z 171 rodzin. W stosunku do ogólnej liczby osób objętych pomocą społeczną wskaźnik pracy socjalnej stanowi 94% (średnia w województwie 73%).

Zawarto 16 kontraktów socjalnych, którymi objęto łącznie 16 osób, tj. 3% w stosunku do liczby osób objętych pracą socjalną (średnia w województwie 6%). W 2014 roku zawarto 3 kontrakty socjalne.

W 2013r. pracownicy socjalni założyli 171 kart pracy socjalnej. Karta pracy socjalnej jest formularzem składającym się z 3 działów, w której pracownik socjalny odnotowuje rodzaje podejmowanych działań istotnych ze względu na sytuację klienta, np. w zakresie rozwiązywania problemów: bezrobocia, stanu zdrowia, niezaradności i gospodarowania posiadanymi środkami finansowymi, opieki osobom starszym, chorym, niepełnosprawnym, poprawy funkcjonowania osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym motywowania do udziału w zajęciach środowiskowego domu samopomocy, uzyskania środków materialnych, poprawy warunków mieszkaniowych.

W trakcie kontroli ustalono, że od 1 lutego 2012r. do 31 grudnia 2013r., Ośrodek realizował projekt pn. "Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolsku" w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Głównym założeniem projektu był wzrost i rozwój aktywności społecznej i zawodowej oraz rozwój i upowszechnianie aktywnych form integracji wśród klientów Ośrodka Pomocy Społecznej w Kolsku w 2013 roku. Projekt skierowany był do klientów Ośrodka, niepełnosprawnych, bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo. Ogółem w latach 2012- 2013 w projekcie uczestniczyły 53 osoby, w 2013 - 12. Z każdym uczestnikiem projektu zawarty został kontrakt socjalny oraz zaplanowana indywidualna ścieżka reintegracji. Skontrolowano dokumentację 6 osób (co 28 akta klientów, z którymi prowadzono pracę socjalną), pod względem podejmowanych działań w ramach pracy socjalnej, w tym sposobu wypełniania formularzy rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz kontraktu socjalnego: Nr decyzji: (1) OPS/8210/12/2014 z 21.07.2014r.; (2) OPS/8211/65/2014 z 14.03.2014r.; (3) OPS/8211/112/2014 z 20.05.2014r.; (4) OPS/8211/152/2014 z 18.09.2014r.; (5) OPS/8212/12/2014 z 19.02.2014r.; (6) OPS/8212/108/2013 z 18.09.2013r. Dokumentacja kompletna, terminy przeprowadzenia wywiadu środowiskowego i wydania decyzji zachowane.

Poddając ocenie sposób wypełniania formularza rodzinnego wywiadu środowiskowego pod względem planowania pomocy stwierdzono, że we wszystkich badanych przypadkach pracownik socjalny szczegółowo opisał sytuację osoby. Wskazał na potrzebę wsparcia finansowego, jednak nie zaplanował działań w ramach pracy socjalnej adekwatnych do głównych problemów klienta. Z dokumentacji wynika, że plan pomocy na rzecz rodziny wskazany w formularzu wywiadu środowiskowego zatwierdzony jest przez Kierownika jednostki, jednak ogranicza się tylko do wsparcia finansowego w formie zasiłków, pomocy rzeczowej (obiady), w niektórych przypadkach do *elementów pracy socjalnej* m.in. takich jak "rozmowa wspierająca na temat aktualnych problemów". Stwierdzono ponadto, że w przypadku klienta (Nr 1- wywiad z dnia 08.10.2013r.) pracownik socjalny szczegółowo ustalił sytuację, w tym to, że klient ma problemy z nadużywaniem alkoholu, nie chce podjąć leczenia. Pracownik w planie pomocy nie zaplanował działań dot. wsparcia klienta w wyjściu z nałogu, w pozycji *praca socjalna również* nie odnotował działań wspierających klienta w podjęciu decyzji o konieczności leczenia. Planując pomoc rodzinie (Dział V) pracownik socjalny w żadnym z badanych przypadków nie uwzględnił problemu głównego oraz nie wskazał celu do osiągnięcia. Założona karta pracy socjalnej nie zastępuje planu pomocy rodzinie. W karcie pracy socjalnej pracownik socjalny odnotowuje czynności podejmowane w ramach pracy socjalnej. Zatem, plany pomocy nie są adekwatne do rozpoznanej sytuacji rodziny.

Oceniając sposób wypełniania formularzy kontraktu socjalnego stwierdzono, że na sześć badanych spraw, w pięciu przypadkach (Nr 1-5) został zawarty z klientem kontrakt socjalny w zakresie rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej, w jednym przypadku (Nr 6) w ramach projektu systemowego. W każdym kontrakcie wskazano cel główny i cele szczegółowe oraz termin realizacji. W kontraktach realizowanych w ramach pracy socjalnej celem

głównym było; znalezienie zatrudnienia, "wyjście z kręgu osób wykluczonych społecznie, poprawa funkcjonowania klienta w środowisku lokalnym" - cele niemierzalne. W kontrakcie socjalnym w ramach projektu celem głównym było rozwinięcie form aktywności społecznej poprzez realizację ścieżki reintegracji społecznej. Działania do zrealizowania, pracownik socjalny opisał w punkcie III kontraktu w ramach pracy socjalnej i w ścieżce reintegracji (kontrakt w ramach systemu). Po zakończeniu kontraktu, pracownik socjalny dokonał oceny realizacji ustalonych działań stwierdzając, że cel główny został osiągnięty. W kontraktach realizowanych w ramach pracy socjalnej 5 uczestników podjęło zatrudnienie: w ramach prac sezonowych, na umowę o pracę lub prac społecznie użytecznych. W przypadku Nr 6 (kontrakt w ramach projektu) – pracownik socjalny ocenił, że klientka zrealizowała ustalenia zawarte w ścieżce reintegracji społecznej, jednak nie podjęła zatrudnienia.

W ocenie zespołu, pracownik socjalny wykorzystuje narzędzie jakim jest "kontrakt socjalny", jednak nie w każdym przypadku (Nr 1) fakt ten odnotowuje w dokumentacji. Ponadto, wskazane w kontraktach działania, nie wynikają z planu pomocy wskazanego w wywiadzie środowiskowym. Należy zwrócić szczególną uwagę na wypełnianie formularza wywiadu środowiskowego w działach dotyczących ustalenia sytuacji rodziny, w tym ustalenia celu do zrealizowania oraz planowania pomocy w rozwiązaniu głównych problemów rodziny. W kontraktach socjalnych, cel, który ma osiągnąć osoba powinien być mierzalny i możliwy do osiągnięcia. Ustalono, że na sześć skontrolowanych przypadków, zrealizowano pięć kontraktów socjalnych - 83% (średnia w województwie 77%).

[Dowód: akta kontroli str. 133-332]

Zadanie zrealizowane z uchybieniami pod względem sporządzania kontraktów socjalnych oraz dokumentowania działań w ramach pracy socjalnej.

Ad. 3. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.

Zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej, „udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;” należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Ww. potrzeby stanowią minimum egzystencji, a Gmina zobowiązana jest zapewnić je każdej osobie tego pozbawionej.

Z danych statystycznych za 2013 rok zawartych w sprawozdaniu rocznym MPiPS-03 wynika, że Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolsku nie udzielał pomocy osobom z powodu bezdomności.

Na terenie gminy nie ma placówki udzielającej wsparcia dla osób bezdomnych. Gmina nie podpisała porozumienia w celu zapewnienia miejsca dla osób bezdomnych. Z informacji uzyskanych od kierownika Ośrodka wynika, że na terenie gminy nie występuje problem bezdomności. W przypadku pojawienia się osoby bezdomnej skierowana ona zostanie do noclegowni w Nowej Soli.

W ocenie kontrolujących, gmina powinna zapewnić miejsce dla osoby bezdomnej, choćby poprzez podpisanie porozumienia z gminą prowadzącą placówkę wsparcia dla osób bezdomnych w celu zapewnienia gotowości do przyjęcia osoby na wypadek wystąpienia takiej potrzeby. Daje to gwarancję, że pomoc udzielona zostanie we właściwym czasie na poziomie odpowiadającym potrzebom osoby bezdomnej.

Brak możliwości dokonania oceny w zakresie realizacji zadania.

Ad. 4. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób zwalnianych z zakładów karnych, opuszczających areszt śledczy.

Pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego realizowana jest na podstawie art. 17 ust.1 pkt.16a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz na podstawie Porozumienia zawartego dnia 13 czerwca 2000 r. pomiędzy Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej a Centralnym Zarządem Służby Więziennej w sprawie zasad współpracy w zakresie organizacji pomocy na rzecz osób zwalnianych z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz rodzin osób pozbawionych wolności.

Ze sprawozdania rocznego MPiPS-03 wynika, iż w 2013 roku pomocy społecznej z powodu trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego udzielono dla 4 osób z 8 rodzin. Na pomoc osobom po opuszczeniu zakładu karnego/aresztu śledczego wydatkowano w 2013r. kwotę 4.205,00 zł., a w 2014 do dnia 12 września - 3.076,30 zł. Pomoc przyznano głównie w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych oraz świadczenia pieniężnego na zakup żywności, obiadów. Ponadto Ośrodek udzielił poradnictwa prawnego.

W trakcie kontroli ustalono, że Zakłady karne i areszty śledcze nie powiadamiają Ośrodka o terminie opuszczenia tych placówek przez osadzonych. Ośrodek wysyła pisma do w/w placówek z zapytaniem, czy osoby z terenu gminy przebywają w tych placówkach oraz w jakim terminie je opuszczają (pisma: OPS.8280.1.11.2014r. z dnia 26.02.2014r., OPS.8280.1.15.2014r. z dnia 06.03.2014r., OPS.8280.1.28.2013r. z dnia 10.05.2013r.). Na zapytanie w jednym przypadku Ośrodek nie uzyskał odpowiedzi.

Przeanalizowano dokumentację 3 osób (2, 3 i 4 teczkę spośród 4 dot. klientów zwalnianych z zakładów karnych) zwolnionych z zakładu karnego i korzystających z pomocy społecznej. Ustalono, że pracownik socjalny odnotował (pkt 2 wywiadu środowiskowego), że klienci po opuszczeniu zakładu karnego oczekiwali pomocy finansowej na cele bytowe. Z dokumentacji wynika, że plan pomocy na rzecz osoby wskazany w formularzu wywiadu środowiskowego zatwierdzony przez Kierownika jednostki ogranicza się do wsparcia finansowego w formie zasiłków stałych, pomocy rzeczowej (obiady) pracy socjalnej. Z osobami, które opuściły zakład karny Ośrodek zawarł kontrakty socjalne (Nr 1) OPS/8210/12/2014, (Nr 2) OPS/8212/152/2013, (Nr 3) OPS/8212/12/2014). W każdym

kontrakcie wskazano cel główny i cele szczegółowe. Celem głównym kontraktu była poprawa funkcjonowania w społeczeństwie oraz przystosowanie się do życia po opuszczeniu zakładu karnego. Cele określone w kontraktach socjalnych są mało konkretne i niemierzalne. Na podstawie tak sformułowanych celów trudno ocenić, na ile zmieniła się sytuacja osoby po zrealizowaniu kontraktu. W pkt III kontraktu pracownik socjalny szczegółowo określił działania po stronie klienta oraz po stronie pracownika socjalnego oraz termin realizacji. Po zakończeniu kontraktu pracownik socjalny dokonał oceny realizacji ustalonych działań stwierdzając, że cel główny został osiągnięty. Dwóch klientów (Nr 1 i 3) znalazło zatrudnienie na terenie gminy Kolsko, jeden klient (Nr 2) wyjechał do pracy zagranicę.

Oceniając realizację postanowień zawartych w Porozumieniu stwierdzono, że Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolsku udziela pomocy osobom opuszczającym zakłady karne i realizuje zapisy Porozumienia zawartego pomiędzy Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej a Centralnym Zarządem Służby Więziennej, pomimo bierności ze strony tych placówek w zakresie powiadamiania o terminie opuszczenia placówki przez osobę.

[Dowód: akta kontroli str. 333-350]

Zadanie realizowane z uchybieniami w zakresie planowania pracy socjalnej.

Ad. 5. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 3,5, 6 ustawy o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. 2013 r. poz. 182 ze zm.), przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375) Gmina powinna zapewnić wsparcie i rozwój różnych form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W gminie brak infrastruktury dla osób z zaburzeniami psychicznymi, nie ma środowiskowego domu samopomocy oraz klubu samopomocy. Nie są realizowane usługi specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W rejestrze wpływu wniosków prowadzonym przez Ośrodek brak wniosków o tę formę pomocy.

Z analizowanej dokumentacji – rodzinnego wywiadu środowiskowego wynika, że z terenu gminy żadna osoba nie została skierowana do ośrodka wsparcia. Najbliżej położone Środowiskowe Domy Samopomocy znajdują się w ościennych gminach, tj: w Nowej Soli, w Sulechowie oraz w Zielonej Górze, oddalonych około 30 km. Z wyjaśnień Kierownika jednostki wynika, że kontrolowana jednostka nie ma podpisanego porozumienia z ościennymi gminami w sprawie kierowania do ośrodków wsparcia.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolsku podejmuje działania na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi m.in. poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń informacji o możliwości uzyskania bezpłatnej pomocy psychiatrycznej na terenie miasta Nowa Sól (Poradnia Zdrowia Psychicznego w Nowej Soli). Ponadto, upubliczniona jest informacja o bezpłatnych dyżurach prawnika i psychologów w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowej Soli. Funkcjonuje również telefoniczna bezpłatna ogólnopolska poradnia prawna i psychologiczna.

W 2013 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolsku realizował zadanie w ramach projektu systemowego „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej”. Projekt był współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Promocja integracji społecznej, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolsku.

Z analizy dokumentacji (indywidualna ścieżka reintegracji nr 21/2013) wynika, że w/w projekcie uczestniczyła jedna osoba (30 l) z zaburzeniami psychicznymi z terenu gminy Kolsko. Jest to osoba bezrobotna (wykształcenie podstawowe), pobierająca świadczenie rentowe z ZUS oraz świadczenia rodzinne. Prowadzi wspólne gospodarstwo domowe wraz z synem, bratem oraz matką. Celem projektu było nabycie aktywności i integracji społecznej, stymulacji przedsiębiorczości oraz zwiększenie samooceny własnej. Z analizowanej dokumentacji (plan realizacji projektu) wynika, że w/w aktywnie uczestniczyła w zajęciach w ramach projektu. Wykorzystując dostępne narzędzia stosowane na warsztatach, uczestniczka nabywała umiejętności budowania pozytywnych relacji interpersonalnych, zwiększając tym samym poczucie większej pewności siebie. W ramach projektu otrzymywała świadczenie pieniężne w formie zasiłku celowego z przeznaczeniem na cele bytowe. Nadzór nad przebiegiem i realizacją projektu sprawowali pracownicy kontrolowanej jednostki.

Ustalono, że na koniec 2013 r. liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w gminie wynosiła 176 osób (dane Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia z roku 2013), natomiast średnia liczba leczonych w stosunku do liczby mieszkańców gminy stanowiła 5,32% (średnia w województwie: 5,81%).

W ramach czynności kontrolnych ustalono, że w 2013 roku (zgodnie z sprawozdaniem rocznym MPiPS-03) liczba osób którym przyznano decyzją świadczenie w formie zasiłku stałego wyniosła – 25 (obecnie tą formą świadczenia objętych jest 20 osób). Ustalono, że 7 osób które pobierały świadczenie pieniężne w formie zasiłku stałego, posiadały orzeczenia Powiatowych Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności z kodami chorobowymi 01-U oraz 02-P oraz w 2 przypadkach z kodami chorobowymi towarzyszącymi 11-L.

Skontrolowano dokumentację 5 świadczeniobiorców korzystających z zasiłków stałych wypłacanych na podstawie wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności z tytułu zaburzeń psychicznych. Ustalono, że w wywiadach środowiskowych, w każdym skontrolowanym przypadku pracownicy socjalni szczegółowo opisali sytuację osoby uprawnionej do świadczeń. Stwierdzono, że dokumentacja była kompletna, zachowane były terminy określone przepisami. Odbiór decyzji odbywał się za potwierdzeniem odbioru.

Z analizy dokumentacji wynika, że 4 osoby prowadzą samodzielnie gospodarstwo domowe, natomiast 1 osoba prowadzi gospodarstwo domowe wraz z synem oraz dwiema córkami. Wiek osób pobierających świadczenie wynosi: 42, 44, 47, 48 i 55 lat. Z dokumentacji wynika również, że 4 osoby utrzymują kontakt z rodziną.

Cztery osoby posiadają orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym,

natomiast jedna osoba w stopniu znacznym (trzy orzeczenia ważne na stałe, jedno orzeczenie ważne do końca 2014 oraz jedno do maja 2015 r). W przypadku trzech osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności wynikają wskazania do korzystania z oparcia z systemu środowiskowego, wsparcia w samodzielnej egzystencji (usługi socjalne, opiekuńcze, terapeutyczne oraz rehabilitacyjne), oraz do podjęcia odpowiedniego zatrudnienia, natomiast jedna osoba ma wskazania do uczestniczenia w terapii zajęciowej.

Poza świadczeniem pieniężnym w formie zasiłku stałego, 1 osoba otrzymuje również świadczenie pieniężne w formie zasiłku pielęgnacyjnego. Powodem przyznania świadczenia jest niepełnosprawność, choroba przewlekła, ubóstwo oraz bezrobocie.

Z ustalonych planów pomocy dla w/w osób wynika, że celem głównym dla 3 osób było podjęcie leczenia, dla 1 osoby aktywizacja zawodowa (1 osoba nie miała zdefiniowanego celu głównego). Ustalone cele szczegółowe dla w/w osób odnosiły się do: pierwsza osoba – do pomocy ukierunkowanej na udzielanie poradnictwa dot. sytuacji zdrowotnej i rodzinnej, podejmowanie leczenia w poradni zdrowia psychicznego, współpraca z pielęgniarką środowiskową oraz podtrzymywanie kontaktów z rodziną; druga osoba – do pomocy ukierunkowanej na zdobycie zawodu, poszukiwanie zatrudnienia, rozmowy motywujące, poradnictwo; trzecia osoba – do pomocy ukierunkowanej na poradnictwo oraz rozmowy wspierające; czwarta osoba – do pomocy ukierunkowanej na porady dot. radzenia sobie z objawami choroby, motywowanie do przyjmowania leków: w przypadku następnej osoby – do pomocy ukierunkowanej/wspierającej dot. zdrowia i przyjmowania leków. Wszystkie w/w osoby w planach pomocy miały również uwzględnioną propozycję korzystania z wsparcia Środowiskowego Domu Samopomocy w Nowej Soli.

Sporządzone plany pomocy uwzględnione w rodzinnym wywiadzie środowiskowym są adekwatne do potrzeb oraz możliwości osób wymagających wsparcia, lecz w zakresie nabywania umiejętności społecznego funkcjonowania nie wyczerpują całkowitego potencjału w/w osób. Brak ustalonego szerokiego wsparcia środowiskowego i instytucjonalnego (m.in. np. aktywizacja zawodowa poprzez zatrudnienie w zakładach pracy chronionej).

Z analizowanej dokumentacji (rodzinny wywiad środowiskowy) wynika, że osoby z zaburzeniami psychicznymi którym zaproponowano uczestnictwo w ośrodku wsparcia, odmówiły przyjęcia w/w wsparcia. Z dokumentacji wynika, że jedna osoba oświadczyła pisemnie, że nie chce korzystać z pomocy ośrodka wsparcia, gdyż otrzymuje odpowiednie wsparcie ze strony rodziny, ponadto w swoim środowisku czuje się pewnie i bezpiecznie (w pozostałych przypadkach, w wywiadzie środowiskowym widnieje wpis o rezygnacji z w/w wsparcia – która została przedstawiona pracownikowi socjalnemu ustnie).

Z analizowanych przypadków wynika, że tylko 1 osoba z zaburzeniami psychicznymi otrzymała odpowiednie wsparcie. Jest to jednak zbyt mała grupa w stosunku do osób leczonych przebywających na terenie gminy (0,5%).

Brak skutecznych działań podejmowanych przez gminę na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi w celu zapewnienia odpowiedniego oparcia społecznego zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej a także ustawy o ochronie zdrowia psychicznego. Pismem z dnia 03.09.2014 r. Lubuski Urząd Wojewódzki poinformował gminę Kolsko, że odsetek osób

objętych wsparciem w formie kierowania do ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie gminy kształtował się na poziomie 0%. Z wyjaśnień Kierownika jednostki wynikało również, że nie podjęto żadnych działań w celu zdiagnozowania środowiska lokalnego w tym zakresie.

[Dowód: akta kontroli str. 351-364]

Zadanie realizowane jest z uchybieniami pod względem realizacji form (szerokich działań) oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Ad. 6. Działania podejmowane na rzecz osób starych, chorych, niepełnosprawnych.

Usługi opiekuńcze.

Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi uregulowane zostało Uchwałą Nr XXI/127/2014 Rady Gminy w Kolsku z dnia 03 listopada 2004 w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat jak również trybu ich pobierania.

Usługi realizowane są przez 1 opiekunkę domową zatrudnioną w Ośrodku w ramach umowy o pracę na czas nieokreślony (cały etat). Godziny pracy opiekunki rozliczane są na podstawie kart pracy, które są codziennie podpisywane przez osoby u których świadczone są usługi.

W/w osoba posiada wieloletnie doświadczenie zawodowe jako opiekunka środowiskowa w Polskim Komitecie Pomocy Społecznej.

Budżet zaplanowany na świadczenia usług opiekuńczych na 2014 rok wynosi 55.215 zł.

Z danych liczbowych przedstawionych w sprawozdaniu rocznym MPiPS-03 z realizacji zadań pomocy społecznej wynika, iż w roku 2013 ze świadczeń pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych korzystały 3 osoby. Na dzień postępowania kontrolnego, ze świadczeń pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych korzystają 2 osoby.

Skontrolowano dokumentację 2 osób korzystających z usług opiekuńczych (100% korzystających ze wsparcia). Stwierdzono, iż w aktach znajdowała się pełna dokumentacja, zaświadczenia lekarskie, zachowane były terminy przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, aktualizacji wywiadu jak i wydanej decyzji. Jedna z w/w osób posiadała orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu znacznym (05-R, 10-N), z którego wynikały m.in. wskazania do korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby. Schorzenia osób korzystających z usług opiekuńczych to niepełnosprawność: schorzenia neurologiczne, nadciśnienie tętnicze, cukrzyca, zwyrodnienia stawów (jedna osoba porusza się za pomocą

kul). Wszystkie w/w osoby, to osoby samotne, wiek w/w osób korzystających z usług opiekuńczych wynosi: 38 i 81 lata.

Wg. dokumentacji (rodzinnego wywiadu środowiskowego) wynika, że wszystkie osoby którym świadczone są usługi opiekuńcze, mają również zapewnione wsparcie osób bliskich, rodziny oraz sąsiedztwa w szczególności w dni wolne od pracy. W przypadku osoby poruszającej się o kulach, zamieszkuje ona w parterowym domu jednorodzinnym, który nie posiada żadnych barier architektonicznych. W/w osoby korzystające z usług opiekuńczych to osoby samodzielnie prowadzące gospodarstwo domowe. Dochodem dla jednej osoby jest świadczenie w formie zasiłku stałego oraz pielęgnacyjnego, natomiast dla drugiej osoby renta rodzinna oraz dodatek pielęgnacyjny.

Wszystkie wnioski o przyznanie usług opiekuńczych zostały rozpatrzone pozytywnie. W jednym przypadku, usługi opiekuńcze są świadczone odpłatnie.

W kontrolowanej dokumentacji liczba godzin usług opiekuńczych w tygodniu w stosunku do jednej osoby wynosiła:

- 1 osoba: od poniedziałku do piątku - 5 godz. x 5 dni w tygodniu;

- 1 osoba: od poniedziałku do piątku - 3 godz. x 5 dni w tygodniu;

Średnia liczba godzin świadczonych usług w ciągu dnia dla 1 osoby wyniosła 2,86 godziny.

Z decyzji administracyjnych przyznających pomoc w formie usług opiekuńczych wynika, że usługi są świadczone codziennie (Decyzja nr OPS/8225/2/1/2014 z dnia 11.03.2014; Decyzja nr OPS/8225/2/2/2014 z dnia 17.04.2014). Natomiast z kart pracy opiekunki domowej wynika, że usługi opiekuńcze są świadczone w dniach: poniedziałek – piątek.

Prowadzone są karty pracy, które potwierdzają wykonanie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osoby wymagających w/w świadczenia (podpis świadczeniobiorcy). Wszystkie w/w osoby korzystające z usług opiekuńczych, mają zapewnioną pomoc w zakresie zaspokajania potrzeb bytowych i prowadzenia gospodarstwa domowego: utrzymania czystości w pomieszczeniach, zakup artykułów żywnościowych oraz przygotowywanie posiłków, prania bielizny pościelowej i osobistej, załatwiania spraw urzędowych oraz przynoszenia opału łącznie z paleniem w piecu.

Zakres pomocy świadczonej w formie usług opiekuńczych, wyszczególniony na decyzji przyznającej świadczenie osobom, ustalany był podczas wywiadu środowiskowego i obejmował pomoc w zakresie zaspokajania potrzeb bytowych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

[Dowód: akta kontroli str. 365-382]

Nie stwierdzono uchybień w sposobie realizacji zadania. Do doprecyzowania decyzje administracyjne przyznające pomoc w formie usług opiekuńczych.

Z przedstawionej dokumentacji (plakaty, notatki służbowe, umowy przyznania pomocy) wynika, że na terenie gminy Kolsko organizowane są różne formy wsparcia społecznego

dla osób starszych. Od wielu lat działa Koło Emerytów i Rencistów a także 2 Koła Gospodyń Wiejskich, gdzie przy współudziale pracowników ośrodka pomocy społecznej organizowane są wycieczki oraz spotkania i wieczorki dla osób starszych. Bardzo prężnie na terenie gminy funkcjonują 2 zespoły śpiewacze, tj. Konotopianie i Tęcza, w skład których wchodzi osoby starsze (Gmina wspiera działalność tych zespołów poprzez zakup strojów estradowych). Na różnego rodzaju spotkania oraz imprezy okolicznościowe zapewniany jest każdorazowo transport z terenu całej gminy. Z przekazanych informacji wynika, że Gmina chętnie uczestniczy na rzecz aktywności osób starszych, oferując szeroką ofertę która jest dostosowana do potrzeb. Prężnie działa działalność osób starszych w gałęzi artystycznej, gdzie jej twórczość jest również ukazana poza granicami gminy.

Z wyjaśnień Kierownika jednostki a także z załączonej dokumentacji (notatki służbowe) wynika, że w przypadku zagrożenia zdrowia lub życia osób starszych, podejmowane są działania poprzez kontakt z lekarzem rodzinnym a w razie potrzeby także ze służbami mundurowymi (policja, straż miejska). W razie potrzeby następuje pomoc w umieszczeniu osoby potrzebującej wsparcia w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznym lub udzielenia innego wsparcia w zależności od wynikających potrzeb. Z przedstawionej dokumentacji wynika, że Ośrodek podejmował szybkie i skuteczne interwencje.

[Dowód: akta kontroli str. 383-390]

Kierowanie do domu pomocy społecznej.

Ośrodek realizuje zadanie gminy o charakterze obowiązkowym, określone w art. 17 ust.1, pkt 16 ustawy o pomocy społecznej dot. kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu. Na terenie gminy Kolsko nie ma domu pomocy społecznej.

Ustalono, że w 2013 r. koszt pobytu mieszkańca gminy w domach pomocy społecznej wyniósł 26.000 zł. (zabezpieczenie budżetu na 2014 – 42.600 zł).

Na dzień kontroli, tj. na dzień 12 września 2014 r. w domach pomocy społecznej przebywa 1 mieszkaniec z terenu gminy Kolsko. Gmina ponosi pełną odpłatność za w/w mieszkańca gminy, który jest umieszczony w całodobowej placówce (nie zawarto umowy z rodzinami dot. odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej). W latach 2013/2014 do Ośrodka Pomocy Społecznej w Kolsku wpłynął jeden wniosek o umieszczenie w placówce całodobowej (nie wydano żadnej decyzji administracyjnej odmownej w zakresie kierowania do placówki).

W toku czynności kontrolnych przeanalizowano dokumentację w/w osoby umieszczonej w Domu Pomocy Społecznej w Kożuchowie (placówka dla osób przewlekle somatycznie chorych oraz niepełnosprawnych fizycznie).

Ustalono, że dokumentacja jest kompletna, w aktach znajdują się wywiady środowiskowe, decyzje o skierowaniu, umieszczeniu oraz odpłatności za pobyt w domu (pobierane świadczenia: świadczenie emerytalne oraz dodatek pielęgnacyjny). W/w utrzymuje kontakt

z rodziną (z żoną oraz z córką).

W/w osoba po udarze mózgu z niedowładem prawostronnym, od dnia 12.08.2012r. przebywała w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznicy w Lubsku, gdzie miała zapewnioną podstawową opiekę leczniczą a także odpowiednią rehabilitację. Z dokumentacji, tj. z zaświadczenia lekarskiego oraz wywiadu środowiskowego wynika, że w czasie pobytu w w/w placówce, nastąpiła nieznaczna poprawa stanu zdrowia. Niemniej, w dniu 15.01.2013r. wydano zaświadczenie lekarskie, zgodnie z którym osoba przebywająca w Zakładzie Opiekuńczo- Lecznicy, wymaga ze względu na stan zdrowia całodobowej opieki na stałe. W związku z powyższym, zainteresowany w dniu 05.02.2013 r. złożył w Ośrodku Pomocy Społecznej w Lubsku, wniosek o umieszczenie w Domu Pomocy Społecznej, który został przekazany do OPS właściwego ze względu na miejsce zamieszkania klienta. W dniu 28.02.2013r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Kolsku wydał decyzję kierującą nr OPS/8226/1/2013, natomiast w dniu 23.03.2013r. osoba wymagająca całodobowego wsparcia, została umieszczona w Domu Pomocy Społecznej w Koźuchowie (w/w osoba przebywała w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznicy w Lubsku aż do momentu umieszczenia w Domu Pomocy Społecznej w Koźuchowie).

Nie stwierdzono uchybień w sposobie realizacji zadania.

Ad. 7. Pomoc udzielana osobom i rodzinom z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Z analizy sprawozdań MPiPS-03 za 2013r. wynika, że w gminie funkcjonowało 12 rodzin (35 osób w rodzinach), którym przyznano pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Ustalono, że gmina nie opracowała 3 letniego programu wspierania rodzin. Konieczność opracowania takiego programu wynika wprost z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W gminie Kolsko nie działa żadna placówka wsparcia dziennego. Na dzień kontroli w Ośrodku Pomocy Społecznej w Kolsku zatrudniony jest 1 asystent rodziny, który pracuje z 8 rodzinami.

Jak wyjaśnił kierownik jednostki kontrolowanej, asystent rodziny był zatrudniony w gminie tylko w miesiącach, za które otrzymano dofinansowanie w ramach realizacji resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej „Asystent rodziny”, tj. w 2013 roku w miesiącach sierpień – grudzień, a w 2014 w miesiącach czerwiec – grudzień. Taki brak ciągłości zatrudnienia powodował też brak ciągłości pracy z rodzinami objętymi asystenturą rodzinną.

W toku kontroli poddano analizie 4 teczki rodzin objętych pomocą społeczną, w których stwierdzono trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Dwie z 4 rodzin otrzymały dodatkowo pomoc w postaci asystenta rodziny, 4 rodziny zasiłki z pomocy społecznej (okresowe, celowe), 4 rodziny dożywianie dzieci w szkołach oraz 4 rodziny pomoc w postaci pracy socjalnej.

Z analizy teczki (nr OPS-8211-2/2014) wynika, że pracownik socjalny dobrał działania podjęte w ramach pracy socjalnej adekwatnie do deficytów rodziny. W aktach przedłożonych kontrolującym w dniu kontroli nie było jednak dokumentu, z którego wynikałoby jakie cele w pracy socjalnej założono do realizacji w przypadku tej rodziny. W aktach rodziny również karta pracy socjalnej, zawierająca 6 wpisów (daty tożsame z datami wywiadów środowiskowych). Treść wpisów zbieżna z informacjami zapisanymi w kwestionariuszach wywiadów środowiskowych.

Z analizy teczek nr OPS-8211-35/2014 i 8135/1/2014, prowadzonych dla rodziny ojca samotnie wychowującego 3 dzieci wynika, że rodzina została objęta pomocą społeczną oraz asystenturą rodzinną w związku z bezrobociem, niezaradnością życiową oraz trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, szczególnie w odniesieniu do jednej z córek. Każdorazowo podczas przeprowadzania wywiadu środowiskowego w rodzinie, pracownik socjalny świadczył również pracę socjalną. W aktach przedłożonych kontrolującym w dniu kontroli nie było dokumentu, z którego wynikałoby jakie cele w pracy socjalnej założono do realizacji w przypadku tej rodziny. Jak wynika z analizy tego przypadku, samo motywowanie do poszukiwania pracy, na którym skupiała się w głównej mierze praca socjalna, nie okazywało się skuteczne, ojciec nadal nie podejmował zatrudnienia. Konieczne zatem było zaplanować i podjąć działania, które wpłynęłyby korzystnie na zmianę sytuacji rodziny.

W toku kontroli przeanalizowano dokumentację prowadzoną przez asystenta rodziny na rzecz tej rodziny. Z dokumentacji wynika, że tuż po rozpoczęciu pracy z rodziną, asystent opracował plan pracy na najbliższe 6 miesięcy (w przypadku tej rodziny na okres luty - grudzień 2014r.). Z dokumentacji wynika, że planowanie pracy rozpoczęło się dopiero po wejściu do rodziny asystenta rodziny (wcześniej brakowało planowania i wyznaczania celów działania). W planie pracy wskazano cele główne oraz cele szczegółowe długoterminowe i krótkoterminowe. Do każdego z celów wskazano efekt końcowy, czyli czym ma zakończyć się realizacja danego zadania. W ocenie kontrolujących niektóre cele długoterminowe, zdefiniowane przez asystenta powtarzają się, np. cel – nauka samodzielności w prowadzeniu domu, powiela się z celem - dbanie o wygląd mieszkania oraz z celem - pomoc w podziale obowiązków. Cele też mieszają się z konkretnymi zadaniami do realizacji; niektóre cele, np. kontakt ze szkołą to raczej działania, zmierzające do osiągnięcia efektu. Cele krótkoterminowe w przypadku tej rodziny nie są uszczegółowieniem celów długoterminowych, ale wskazują całkiem nowe zadania do realizacji, nie ujęte wcześniej, np. kontakt z matką dzieci. Cele krótkoterminowe powinny być określone jako doprecyzowanie tych celów, które mają być osiągnięte w dłuższej perspektywie czasowej. Kontakt z matką wskazany jest jako bardzo ważny element pracy z rodziną i powinien pojawić się już wcześniej – w celach długoterminowych. Asystentka rodziny podejmuje działania wspierające, motywujące, rozmawia ze wszystkimi członkami rodziny, adekwatnie do potrzeb każdego z jej członków. W aktach znalazły się również kopie dokumentów, wysłanych do instytucji przez ojca dzięki motywowaniu asystentki rodziny. W aktach również informacja asystenta o braku półrocznej oceny pracy z rodziną, z uwagi na krótszy niż półroczny okres współpracy z rodziną ojca.

Z analizy dokumentacji nr OPS-8211-27/2014 i 8135/7/2014, należącej do kobiety wychowującej wraz z mężem 4 dzieci, objętej pomocą pracownika socjalnego i asystenta rodziny, wyłaniają się podobne wnioski. W kwestionariuszach wywiadów środowiskowych znajdują się zapisy dotyczące pracy socjalnej, polegającej na poradach indywidualnych dotyczących problemów z którymi boryka się rodzina. Brakuje jednak jednolitego planu pracy socjalnej wraz z wyznaczeniem konkretnych celów do realizacji w określonym czasie. Zapisy dotyczące tak prowadzonej pracy socjalnej znajdują się w dokumentacji rodziny, za okres od lutego do sierpnia 2014r. Dodatkowo w dokumentacji rodziny znajduje się także karta pracy socjalnej, zawierająca zapisy zbieżne z notatkami w wywiadach środowiskowych. Z zapisów wynika, że praca socjalna była świadczona średnio 1 raz w miesiącu i polegała na motywowaniu do poszukiwania pracy, poradach indywidualnych dot. wychowywania dzieci, kształtowania właściwych postaw, rozmowach na temat dbania o higienę, podziału obowiązków w domu, o konieczności rejestracji w PUP itp. Można więc stwierdzić, że przez okres 6 miesięcy pracownik socjalny podejmował jedynie działania motywujące i informujące. Po 3 miesiącach zawniósł o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny, który rozpoczął pracę w lipcu br. i pracował do dnia kontroli. Asystent przygotował plan pomocy rodzinie, w którym określił cele główne dla rodziny. Do celów głównych wskazano cele szczegółowe długoterminowe i krótkoterminowe. W ocenie kontrolujących, w celach krótkoterminowych brakuje działań, których realizacja zmierzałaby ku osiągnięciu celu długoterminowego.

Praca socjalna świadczona przez pracowników ośrodka pomocy społecznej prowadzona jest bez wskazania jasno określonego celu działań, metod jego realizacji, jak również czasu, w jakim efekt ma zostać osiągnięty. Brakuje wyraźnie dogłębnej analizy sytuacji rodziny, ze wskazaniem mocnych i słabych stron rodzin oraz tego co chcemy osiągnąć i jak tego dokonać.

Wsparcie rodziny, realizowane przez asystenta rodziny jest prowadzone w oparciu o cele wyznaczone do realizacji. Jest to właściwy sposób pracy z rodziną, jednak kwestia formułowania celów pracy wymaga dopracowania.

W gminie nie funkcjonują żadne placówki wsparcia dziennego, grupy wsparcia dla rodzin, brak też jest profesjonalnego poradnictwa prawnego i psychologicznego. Tak wąska oferta wsparcia może okazać się niewystarczająca dla rodzin, w których problemy są rozległe i wieloaspektowe.

W toku kontroli ustalono również, że żadne z dzieci, spośród rodzin objętych wspomnianym wsparciem, nie zostało umieszczone w pieczy zastępczej w kontrolowanym okresie.

[Dowód: akta kontroli str. 391-452]

W kontrolowanym zakresie stwierdzono, że wszystkie rodziny, w których stwierdzono problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zostały objęte wsparciem. Stwierdzono jednak uchybienia w zakresie prowadzenia tego wsparcia.

WNIOSKI:

Nie stwierdzono uchybień w realizacji zadań pod względem:

1. Spełnienia ustawowego wymogu zatrudnienia pracowników socjalnych.
2. Szkoleń pracowników socjalnych.
3. Kwalifikacji pracowników socjalnych.
4. Działań na rzecz osób zwalnianych z zakładów karnych w ramach Porozumienia zawartego pomiędzy MPiPS a CZSW.
5. Wsparcia osób korzystających z usług opiekuńczych.
6. Kierowania do domu pomocy społecznej.
7. Dostosowania oferty aktywizacji osób starszych z terenu gminy.

Stwierdzono uchybienia lub istotne uchybienia w zakresie:

1. Zapewnienia miejsc noclegowych dla osób bezdomnych (gotowość).
2. Oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
3. Braku doprecyzowania wydawanych decyzji administracyjnych przyznających pomoc w formie usług opiekuńczych.
4. Planowania pracy socjalnej z wykorzystaniem rodzinnego wywiadu środowiskowego a także w zakresie sposobu świadczenia pracy socjalnej udzielanej rodzinom z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, opracowywania 3 letniego programu wspierania rodzin oraz zbyt wąskiej oferty pomocy dla rodzin z ww. problemem. Stwierdzono również uwagi dotyczące sposobu konstruowania przez asystenta rodziny planów pracy z rodzinami.

Odpowiedzialność za uchybienia w kontrolowanym zakresie ponosi Kierownik Ośrodka.

Na tym kontrole zakończono.

O przeprowadzeniu kontroli dokonano wpisu do znajdującej się w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kolsku - książki kontroli pod nr. 3.

Pouczenie

Na podstawie § 16 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61, poz. 543 z 2005 r. ze zm.) kierownik jednostki może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyny odmowy. Odmowa

podpisania protokołu przez kierownika jednostki nie stanowi przeszkody do podpisania protokołu przez zespół inspektorów i sporządzenia zaleceń pokontrolnych.

Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego wobec zastrzeżeń.

Pisemne zastrzeżenie do ustaleń zawartych w protokole kontroli są poddawane analizie przez kontrolujący daną jednostkę zespół inspektorów. Zespół inspektorów przeprowadza dodatkowe czynności kontrolne, jeżeli z analizy zastrzeżeń wynika potrzeba ich podjęcia. Z przeprowadzonych dodatkowych czynności kontrolnych sporządza się protokół.

Jeżeli zespół inspektorów stwierdzi zasadność zastrzeżeń, dokonuje zmian w protokole kontroli. W razie nieuwzględniania zastrzeżeń, w całości lub części, zespół inspektorów zajmuje stanowisko na piśmie i przekazuje je do akceptacji Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego. Stanowisko w sprawie zgłoszonych zastrzeżeń przekazuje się kierownikowi jednostki podlegającej kontroli.

Niniejszy protokół kontroli sporządzono w 3 jednobrzmiących egzemplarzach, z których: jeden przekazano Kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kolsku, drugi Wójtowi Gminy Kolsko, trzeci egzemplarz pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp.

Kontrolujący:

Kierownik:

.....

.....

Krzysztof Frisoli

Starszy Inspektor

Janina Nawrocka

.....

Kolsko, dnia 12 stycznia 2015 r.

Teresa Ozimek

Starszy Inspektor Wojewódzki

.....

Agnieszka Kraska

Inspektor Wojewódzki

Gorzów Wlkp., 02 stycznia 2015 r.